

k n e d o ž i t ý m š e d e s á t i n á m ...

Kryl

m i c h a l
h u v a r

MICHAL HUVAR

KRYL

2011

© *Michal Huvar, 2011*

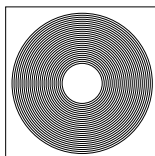
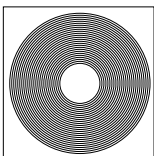
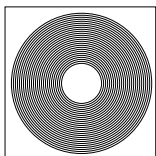
Photo © *Jiří Mrva, 2011*

© *Carpe diem, 2011*

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic

ISBN 978-80-87195-31-4

NOVÉ PŘEDESLENÍ

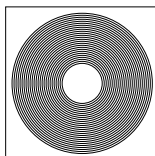
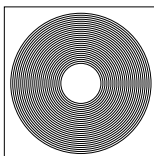
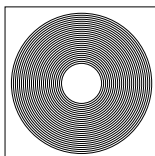
V roce 2001 mi po přečtení této knížky o Krylovi Karel Knechtl z vydavatelství Sony Music/Bonton nabídl producerskou činnost ke všem dosud známým titulům zesnulé písničkářské legendy. V rozhovoru jsme se při setkání shodli na tom, že by bylo nadmíru zajímavé a záslužné dát prostor i věcem neznámým, teprve postupem času nově vytvořeným titulům. Tato „novinková“ CD se měla sestavovat z Krylovy rozsáhlé pozůstalosti, bohužel ale umístěné v Pasově, a měla se při vydávání střídat s materiálem starým, leč nově zrevi-dovaným a zvukově vyčištěným. Pustili jsme se do práce s tím, že ji docení budoucí generace.

Ke Krylově debutu jsem tedy připravil, jak mi ukládala smlouva, obsáhlý booklet, který je nyní zařazen na samém konci knížky, a ten v roce 2001 poslal Karlu Knechtlovi. Marlen Krylová ho však – mně i jemu z naprosto neznámých důvodů – zcela zamítla. Karel Knechtl už německou občanku nestačil přesvědčit o správnosti námi zvolené koncepce. Smrt, jež ho náhle přepadla, byla rychlejší.

Pak se dlouho nic nedělo, až v roce 2002 jsem našel na pultech reedici památného LP **Bratříčku, zavírej vrátka** (1969) bez jakékoli nové informace, jež by poznání o Krylovi posunula dál, bez sleevenote (nepočítám-li Černého původní), což vzbudilo oprávněnou nevoli možná natěšených posluchačů. Podobný „osud“ je připraven i pro další reedice Krylových nahrávek. Vycházejí či vyjdou v původních obalech, což je v pořádku, ovšem už zdaleka ne to, že i s původními, nezřídka až neuvěřitelně chybnými komentáři. A to je doslova tragédie. Šance udělat „kritické

vydání“ zvukového Kryla, jak jsme s Karlem Knechtlem zamýšleli, tak zmizela na dlouhé roky, ne-li na věčné časy. O to více nabývá na smyslu a významu bádání nad Krylovými písničkami obsažené v tomto svazku. A vele-vzácné Krylovy pásy ze Svobodné Evropy v Pasově? Snad „jen vítr to ví“, co s nimi bude...

Michal Huvar, 2004

POZNÁMKA NA VYSVĚTLENOU

*A pokud někdo píše o Karlu Krylovi,
pak ať napíše popravdě: Domnívám se,
že byl takový a onaký. Vědět s určitostí
to nikdy nebude.*

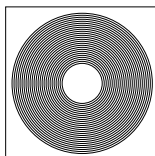
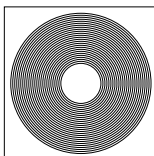
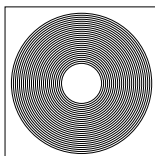
Marlen Krylová

Když jsem před časem obdržel nabídku redaktora nakladatelství Torst Jana Šulce, zdali bych k prvnímu svazku Spisů Karla Kryla, věnovanému jeho písňovým textům, nechtěl napsat Hudebně historický komentář, příliš dlouho jsem neváhal. Témuž nakladatelskému domu jsem totiž sám navrhl, že se pustím u příležitosti vydávání jejich Spisů do práce na obsáhlé Krylově monografii, která by se mi velmi líbila jako tečka za Krylovým dílem, že doba pěti let, plánovaná pro jeho vydání, je akorát tak dostačující na zpracování tohoto úkolu. Návrh, bohužel, nebyl akceptován, jako dostačující se jevil doslov. Jeho součástí měl být kromě kompletní diskografie i esej o písňových textech Karla Kryla a komentář k jednotlivým deskám v pravém slova smyslu, tedy jakési kritické pohledy na ně. Více než to mi postupem času začala pod vlivem sesbíraného studijního materiálu vstupovat do psaní potřeba spíše dovysvětlení řady omylů, mystifikací, ba lží, které kolem Kryla nadělali novináři a hudební publicisté svou často až neuvěřitelně lajdáckou a povrchní prací. Avšak namísto toho, co se mi z obšírného pole zdrojů podařilo o Krylových hudebních nosičích shromáždit, se

v Torstu nakonec rozhodli upřednostnit přetisk všech přípisů a povídaček z albových obalů, přestože obsahují zjevná pochybení a přehmaty. Torst tímto znovuuvedením – bez jakéhokoli vysvětlujícího aparátu – de facto uznal jejich pochybený obsah. Vyřazený materiál z původní zamýšlené koncepce Hudebně historického komentáře byl a je natolik obsáhlý, že vydá na knížku. Obsah je podle mého soudu zase tak závažný, že stojí za to s ním seznámit čtenářskou veřejnost. I proto, aby mohl posloužit hlubšímu poznání písničkového odkazu Karla Kryla. To by se nikdy nemohlo uskutečnit bez přispění některých osob.

Mé poděkování patří zejména paní Marlen Krylové za pohostinné přijetí a umožnění přístupu do Archivu Karla Kryla v Pasově, manželům Magdaleně a Dušanovi Melzerovým za zapůjčení bytu v Českých Budějovicích při mé cestě do SRN, Miloši Müllerovi za pomoc při studiu materiálů v knihovně Libri prohibiti, Vojtěchu Klimtovi za cenné odkazy, připomínky a pořízení soupisu Krylových zpěvníků, Boženě Hrůzové a Jaroslavu Platilovi za ochotné dohledávání údajů k diskografii, Janě Bobčíkové za zaslání polských zpěvníků a nahrávky rozhlasového pásma Milana Herynka, Joachimů Dvořákovi a Tomáši Hrubému za sdělení údaje k literatuře, Jarmile Hamanové za pomoc při formulování dopisů adresovaných do SRN, Jiřímu Mrvovi a Jiřímu Šimákovi za některé důležité informace.

Michal Huvar, 1999

NA OSTROVĚ PÍSŇOVÝCH POKLADŮ

*ať zazní znovu
ten krylovský zpěv
z bezručovského kraje
ať neumřou bardi...*

Karel Vysloužil

Dobrá báseň – a nejinak i její kmenový spřízněnec písňový text – dokáže říci ve své miniatuře dvakrát víc než povídka. To je vcelku stará známá zkušenost, připomínající se nám i v uvedeném mottu, kteréžto o pocitu nad uprázdněným místem po písničkáři, básníku, výtvarníku, žurnalistovi, ale také dobře utajeném prozaikovi Karlu Krylovi (12. 4. 1944 – 3. 3. 1994) vypovídá ve svých čtyřech verších myslím dosti příznačně a obsažně. Hlas jejich autora z beskydského Pasínku, nejmenšího časopisu na světě, odkrývá totiž nedlouho od náhlé Krylovy smrti to hodně patrné, znepokojivé ticho ve voliéře českých, moravských a slezských bardů, a to na postu jím dříve zastávaném. Náplň práce tu byla kýmsi charakterizována takto: „*Nekompromisně jmenuje a ukazuje. Nezastaví se před ničím a nikým. Chvillemi máte pocit, že vyhlásil válku všemu a všem, nebo spíš všemu negativismu, co v nás je.*“

Zdá se, že Kryla tedy mnozí postrádáme jako písničkáře i s tím, co mu bylo ke konci života vyčítáno a popisováno jako zapšklost a nazlobenost, co i jeho kolegové od kytary a pera v době „rozkvětu transformačního zázraku“

označovali jako levičáctví („*Bylo by lákavé počítat s Karlem Krylem pro levici, k níž měl rozhodně blíže než ke ‚smetánce‘, ale tak se o spisovateli myslím uvažovat nedá,*“ vystihuje situaci Jaroslav Sekera v Haló novinách 11. 1. 1995.) a podkopávání snah polistopadové politické elity. Paradoxní je, že Kryl chybí zrovna s tím, co se jeví v jeho značně vrstevnaté tvůrčí činnosti jako nejméně nosné, ač to byl pilíř jeho kariéry: chybí folku jako pichlavý kverulant, který pro tuto roli nezřídka obětoval ve svých textech nadčasovost, hloubku myšlenky, ale i poetično. Stálo mu to za to?

„*Tomu se člověk neubrání, že udělá věc, která zestárne, anebo už je blbá v době svého vzniku a neměl by ji býval udělat. Takhle třeba Kryl neměl napsat většinu svých věcí a měl psát ty krásné, jako je Plaváček. Měl se zabývat tímhle ... a mohl do dneška žít a tvořit krásné věci, jichž byl schopen,*“ myslí si jeho generační soupevník Vladimír Veit a v podhoubí slov mu pulzuje ono problematičké a v domácím literárněvědném kontextu dosud nevyřešené: Je písničkář méně než básník? A kdo je vůbec první a kdo ten druhý?

V tomto není spornější osoby, než jakou je právě Kryl. Když držel v rukách kytaru, byl poměrně početnou obcí posluchačů, ale tu a tam i určitým kritikem – navzdory nevalné úrovni některých svých prvotně básnických prací – považován za víc. „*Ihned po prvním poslechu svitlo mi tehdy naprosto jasně, že původce této desky není žádný ‚písničkář‘ (v tradici Hašlerově, sahající – chcete-li – až k Hutkovi), a taky žádný ‚protestsongař‘..., že Kryl je bezesporu ... plnohodnotný básník,*“ dočteme se v doslovu Antonína Brouska ke knize Zbraně pro Erató. A naopak při mylném ztotožnění textu písničky s básní či pominutí nestejných kvalitativních úrovní v jeho výhradně básnické produkci, nemohl se nedomýšlet i odsudku, že mezi „skutečnými“ básníky nemá co pohledávat, neboť je „pouhopouhý“ písničkář.

„Nad Krylem došlo na začátku roku 1996 k velké polemice,“ připomínají jeden takový „spor“ v knize Na tvrdém loži z psího vína Zdeněk Kožmín a Jiří Trávníček. *„Začal ji básník Petr Král poukazem na kýčovitost, přízemní mělkost, grafomanií Krylových textů a jejich závislost na aktuálním společenském kontextu, přičemž do svého odsudku zahrnul i osobnost samotného písničkáře s jeho vemlouvavým chováním na koncertech.“* Jak a kde však hledat v rozeprši mezi básníkem a písničkářem výsledek, když mělkost a závislost Krylových textů na společenském kontextu pravdou je i není a oproti slabé básni ve sbírce se dá najít ve zpěvníku mimořádně vydařený text k písničce a naopak? Možná že vhlédnutím do povahových rysů daných mu narozením ve znamení Skopce. A mohlo tomu být jinak, porovnáme-li je s Krylovými životními peripetemi? Asi těžko. Snad pouze tehdy ano, kdyby hvězdy poslechl a soustředil se ve svých tvůrčích aktivitách jen a jen na jednu věc. To se však nestalo.

„*Jaký vlastně byl?*“ dostala kdysi otázku Yvonne Přenosilová, Krylova kolegyně ze Svobodné Evropy. „*Velice citlivý a strašně sebekritický, neustále nespokojený sám se sebou. Měl kvůli tomu i mindráky. Nikdy nebyl slunným kamarádem, spíš býval zamračený,*“ odpověděla lakonicky. Není to totiž až tak důležité, navíc rozličná osobní svědectví si značně protiřečí. Snad víc než u nich se dá vyčíst ve „velkém“ evropském horoskopu. Ten Krylovi přisuzuje oblibu ruchu a pozornosti kolem jeho osoby, hýčkáni si nezávislosti, ctižádost, vyvinutý pud sebezáchovy, víru ve vlastní schopnosti, odmítání rad ostatních, řečnickou přesvědčivost, vědychtivost a sečtělost, jakož i vůli zastíňující rozum a cit. Dále Skopce obdarovává rychlou chápavostí, bystrým postřehem a obětováním se pro velké věci a činy, což jim prý umožňuje silně vyvinutý smysl pro povinnost. Stejně signifikantní ke Krylově osobě, pomyslíme-li na jeho celoživotní boj za svobodu jedince, se zdá být i citát k lidem tohoto znamení